

קראנו בשבילכם...

Dairy Herd Management

DHM VII / 97

המלצות לשימוש בפרים "קלי המלטות"

הגנטיקאי דניס פונק (ABS) מסכם מספר המלצות באשר לשימוש בזרמת פרים האמורים לתת המלטה קלה, וזאת לאחר שבדק וניתח נתוני המלטות המתיחסים לעשרים השנים האחרונות בארה"ב. לפי ממצאיו, הבעיות בהמלטה הולכות ומתרבות, לאט אבל בהתמדה. בשנת 1976, 8.7% מכל ההמלטות הראשונות סבלו מבעיות, בעוד שבשנת 1993 כבר 10.3%, בממוצע ארצי. אף אם מספר זה אולי לא מורגש בכל עדר – כלומר, בעדר של 100 פרות יש 1-2 המלטות קשות נוספות – המגמה הכללית ברורה וגם מדאיגה.

גם מבלי להיכנס לוויכוח על הסיבות האפשריות למגמה האמורה (ממשק הזנה, שימוש בלעדי בפרים "קלי המלטה" על כל העגלות עלול לגרום לדור של עגלות בעלות מבנה אגן צר יותר, ועוד) יש טעם לכמה המלצות מעשיות:

- אל תשתמש בפרים אשר להם מעל 9% המלטות קשות במבכירות.
- אם בכוונתך להשתמש בפרים עם 12% ומעלה המלטות קשות, אז תגביל זאת להזרעת פרות בוגרות בלי נתונים על המלטות קשות בשנים עברו.
- בחר את הפרים לפי עדיפות של תכונות ייצור (או כל תכונה מבוקשת), אך שים לב לדירוג על פי קושי המלטות.
- שקול ורשום משקלי העגלות/ים בהיוולדם. בגזע הולשטיין מאובחן כיום 10.3% קושי בהמלטות ראשונות. מעקב אחר משקל

הלידה עשוי להוות כלי עזר נכבד. לבסוף, אל תהיה מכור לגודל הפרה. מחקרים בנושא פרות גדולות בהשוואה לפרות קטנות, שנערכו באוניברסיטת מינסוטה/ארה"ב הראו, שבקרב הגזע הולשטיין לגודל בלבד מעט מאד קשר עם התנובה. מלבד זה, מבכירות גדולות לא בהכרח ממליטות יותר קל, לעומת קטנות, אם לא התחשבת בדירוג העגלות/ים.

HOARD'S DAIRYMAN

THE NATIONAL DAIRY FARM MAGAZINE

H.D. 25/VIII/97

תשומת לב מיוחדת לאופן ההאבסה תגביר התנובה

תשומת לב ראויה לאופן ההאבסה לפרטיה חיונית כדי שהפרות תאכלנה ותנבנה לפי יכולתן הטיפוחית. הנה כמה המלצות המוצעות על ידי אוניברסיטת מישיגן, ארה"ב:

- **אזור האבסה ידיותי לפרה.** רצוי לא פחות מ-60 ס"מ/פרה רוחב באבוס ארוך ושיהיה בעל פנים חלקות ושטוחות. על תחתית האבוס להידמות למצב ברעיה או מעט יותר גבוה ממפלס עומדה של הפרה (כ-7.5 עד 15 ס"מ מעל מפלס הפרה).
- **חלוקה אחידה של המזון,** לאורך כל האבוס כדי להמריץ הפרות לאכול יותר.
- **אספקת מזון טרי.** קירוב המזון שבאבוס כמה פעמים במשך היום מגבירה צריכתו של חומר יבש. במידה שמזונות מתחממים באבוס, יש לחלקם לעתים יותר תכופות.
- **לעולם לא יישאר האבוס ריק.** אל לפרות לעמוד מול אבוס ריק, או מול מזונות בלתי טעימים; פרות נוהגות לבלות 12-14 שעות ביממה באכילה.
- **מעקב אחר שאריות.** יש לשמור שלא יעלו על 5%. שיעור השארית עלול להיות קשור

חדשות טובות: אי־סבילות ללקטוז איננה מצב "או־הכל־או־לא־כלום"

במאי השנה התפרסם מחקר בירחון האמריקאי לתזונה קלינית, בו מוסבר שלא כל מי שטוען שאינו יכול לעכל לקטוז, אמנם לא מסוגל לסבול שום צריכת חלב. למעשה, הוכיח המחקר, אנשים שהיו להם בעיות בעיכול לקטוז בכל זאת יכלו לשתות שתי כוסות חלב ביום – אחת בארוחת בקר והשניה בצהריים – וכל זאת מבלי שהרגישו איזה שהם סימנים של אי־סבילות ללקטוז. נושא זה, מן הראוי שגם בישראל ישימו לב אליו ולפתרונות אפשריים.

*

הגדרות בעין "בוחקת" – זה לא צחוק

רמזור – מאפשר להולכי־רגל להגיע בבטחון יחסי עד אמצע הכביש.

מחסור בחומרי גלם לתעשייה – כשאמצעי האריזה כה מצומצמים, שהצרכנים צריכים לאכול מזון טרי.

בלגן – כשבכל רגע אפשר לגלות משהו חדש.

גמישות – כשוועדת חקירה דוחה התכנסותה, עד שהציבור נרגע.

חקר שוק – כששוכרים אנשים למצוא, שצרכני מזון לציפורים ברובם מתחת לגיל 14 ושיש להם רתיעה מחתולים – ובמשך היום גם מצפצפים לא מעט.

לקיצוץ דק מדי, שחת גסה מאד, שזרות תירס, וכדומה.

● **שמור על אבוס נקי.** בדרך כלל, פרות אוכלות יותר וניקוי האבוס יותר קל ככל שפניו חלקים יותר.

● **אספת מיישתייה נקיים.** פרות מניבות שותות בין 80 ל-150 ליטר מים ביממה, תלוי בתנובה. צריכת המים תעלה במזג אויר חם.

הממליטות עם דלקת־עטין מאחרות בהזרעה הראשונה

לדלקת־עטין קלינית בראשית התחלובה השפעה ניכרת על הרבייה, כך טוענים חוקרים באוניברסיטת טנסי, ארה"ב. הם חקרו 205 פרות על מנת לקבוע את ההשפעה של דלקת־עטין קלינית על מספר הימים עד להזרעה הראשונה, מספר הזרעות להריון ואחוז ההתעברות. רב ההידבקויות נבעו מפתוגנים סביבתיים (*E. coli*, *S. dysgalactiae*, *equinus*, *uberis*).

לפרות עם דלקת־עטין קלינית לפני ההזרעה הראשונה היו 94 ימים, בממוצע עד להזרעה הראשונה, בהשוואה ל-71 ימים לכל יתר הקבוצות. כמו כן, לפרות עם דלקת־עטין קלינית אחרי ההזרעה הראשונה היו שלוש הזרעות להתעברות; לפרות עם דלקת־עטין קלינית לפני ההזרעה הראשונה ולפרות בלי דלקת־עטין קלינית היו 1.6 הזרעות להתעברות בממוצע.

לפרות עם דלקת־עטין קלינית לפני הזרעה ראשונה היו 114 ימים עד להתעברות, ולפרות עם דלקת־עטין קלינית אחרי הזרעה ראשונה היו 137 ימים עד להתעברות, בממוצע. שני הממוצעים האלה היו יותר גבוהים מאשר בפרות בלי דלקת־עטין קלינית.

